

EEN ORGAAN GEVEN TIJDENS JE LEVEN

Bij orgaandonatie denk je in de eerste plaats aan het schenken van een orgaan na je overlijden. Nochtans kun je ook tijdens je leven iemand een orgaan of een stuk ervan geven. Zoiets heet levende donatie.

TEKST: AN KESTENS

Tenzij je je daar tijdens je leven uitdrukkelijk tegen verzet, ben je in België bij wet altijd orgaandonor na je overlijden. Dankzij die wettelijke regeling behoort ons land al geruime tijd tot de landen met het hoogste aantal donoren per inwoner. Toch blijven de wachttijden lang en sterven er ook in België nog elk jaar patiënten door een tekort aan donororganen. Levende donatie is daarom voor sommige mensen een oplossing.

HECHTE BAND

“Levende donatie gebeurt het meest voor een nier en de lever”, vertelt prof. dr. Jacques Pirenne, diensthoofd abdominale transplantatiechirurgie en -coördinatie. “Voor alle andere organen is levende donatie zeldzaam. In België mogen ook alleen mensen met een familiale relatie een orgaan aan elkaar afstaan, of als ze een niet-familiale maar langdurige relatie hebben. Hebben donor en ontvanger een niet-compatibele bloedgroep, dan zijn er twee mogelijkheden. Ofwel voert men een bloedgroepincompatibele niertransplantatie uit. In dat geval filteren we de bloedgroepantistoffen een paar weken voor de transplantatie uit het

“Een kandidaat-levende donor mag zich op elk ogenblik bedenken”

lichaam van de ontvanger. Ofwel is een kruis- of ruildonatie mogelijk. De donor van donor-ontvangerpaar A kan dan zijn orgaan afstaan aan de ontvanger van paar B en omgekeerd.” Een altruïstische anonieme donatie kan in België ook. “Een nier afstaan is geen kleine ingreep. Dat iemand zomaar anoniem aan een onbekende een nier schenkt, is dan ook zeldzaam. Overweeg je zo’n donatie, dan word je eerst grondig geïnformeerd over de risico’s. Blijf je na zes maanden bedenktijd bij je beslissing, dan kun je je laten screenen.”

OBSESSIONEEL

Wie kandidaat is om levende donor te zijn, wordt eerst uitgebreid geïnformeerd over de procedure. “Op dat vlak zijn we in UZ Leuven bijna obsessieel. Een gezond iemand opereren is namelijk in strijd met onze deontologische code. Een kandidaat-levende donor mag zich daarom op elk ogenblik bedenken. Hij moet bovendien beseffen dat er een kans bestaat dat hij niet geschikt is. Of dat de transplantatie mislukt en zijn getransplanteerde orgaan verloren gaat.” De gezondheid van de kandidaat-levende donor wordt uitvoerig

getest. “Die gezondheid is prioritair. Daarom screent een multidisciplinair team van onder meer een internist, een chirurg, een psycholoog en een sociaal werker hen heel strikt. De transplantatiecoördinator begeleidt die screening. De medisch afgevaardigde van de donor neemt de eindbeslissing om de kandidatuur te aanvaarden of niet.”

LEVENSVRWACHTING

Ben je een geschikte donor en heb je toestemming gegeven voor het wegnemen van (een deel van) je orgaan, dan word je op de dag van de transplantatie als eerste geopereerd. Een klein uur later wordt de ontvanger in een aangrenzende operatiezaal klaargemaakt voor de transplantatie. Je orgaan wordt er pas uitgenomen als de ontvanger klaar is. Zo blijft de tijd

‘FACEBOOKNIEREN’ UZ LEUVEN BLIJFT VOORZICHTIG

Mensen die bereid zijn om een orgaan af te staan aan een patiënt waarmee ze geen enkele band hebben: het blijft een moeilijke situatie waarmee UZ Leuven uiterst voorzichtig omgaat. Misbruik of verkeerde bedoelingen zijn namelijk moeilijk te achterhalen. Met die zorgvuldige aanpak wil het universitaire ziekenhuis donor en ontvanger beschermen tegen mogelijke financiële dwang en eventuele schadeclaims. Het zoeken naar een geschikte nier mag bovendien geen schoonheidswedstrijd worden waarbij de patiënt met het meest aangrijpende verhaal of het meest aantrekkelijke uiterlijk meer aanbod krijgt dan de anderen. Begin 2015 kwam UZ Leuven omwille van zijn aanpak in de pers. Ons transplantatiecentrum ‘weigerde’ namelijk acht mogelijke donornieren, gevonden via sociale media. De waarheid is dat UZ Leuven vooral voorzichtig wil zijn. Ondertussen werden de acht kandidaat-levende donoren geïnformeerd over de altruïstische donatie. De kandidaten die na alle uitleg nog altijd een nier wilden afstaan, maar dan anoniem, worden ondertussen gescreend.

tussen het bij jou wegnemen en de transplantatie zelf kort en de kwaliteit van je donororgaan optimaal. Na de operatie kun je als donor normaal gezien na zeven dagen naar huis. Na ongeveer zes weken ben je hersteld. Je overblijvende orgaan zal 75 % van de functies van je oorspronkelijke orgaan overnemen. “De gezondheid van levende nierdonoren is overigens zo goed dat hun levensverwachting hoger is dan die van de algemene bevolking. Zelfs na het wegnemen van één nier”, zegt professor Pirenne. “Als levende donor word je in UZ Leuven bovendien voor de rest van je leven jaarlijks opgevolgd.”

GEPLAND

En wat zijn de voordelen voor de ontvanger, naast het wegvallen van het transport en de korte bewaartijd van het donororgaan? “Door alle onderzoeken vooraf zijn we zeker dat het orgaan van de donor gezond is. Bij levende donatie valt de wachttijd voor de ontvanger ook weg. De wachttijd voor een orgaan van een overleden donor is namelijk al makkelijk twee tot vier jaar. Bij levende donatie kunnen we de operatie ook inplannen. Bij een transplantatie met een orgaan van een overleden donor kan dat niet. Verder gebeurt een klassieke transplantatie vaak pas als een patiënt al dialyse nodig heeft. Een transplantatie met een levende donor kan nog voor de patiënt in dialyse gaan. Dankzij al die voordelen zijn de resultaten van een levende donatie opvallend beter dan die van een donatie na overlijden. “Tijdens je leven een orgaan afstaan is dus zeker iets moois. Toch zullen we altijd voorzichtig blijven. De veiligheid en de gezondheid van de levende donor gaan voor.”

Meer info?

www.uzleuven.be/orgaandonatie

GETUIGENIS

LUC STOND EEN NIER AF AAN ZIJN ZON, STIJN

Bij de geboorte van Stijn in 2001 werd al snel duidelijk dat zijn nieren niet goed werkten. Maar kleine Stijn komt pas in aanmerking voor een transplantatie vanaf het moment dat hij tien kilogram weegt.

Omdat de wachtlijst voor transplantatie lang was, besloot zijn moeder op dat moment om een van haar eigen nieren af te staan. “De transplantatie vond plaats in mei 2005”, vertelt Luc, Stijns papa. “Bij mijn vrouw heeft het zeker een jaar geduurd voor ze weer de oude was. Stijn recupereerde gelukkig snel, voor hem begon een nieuw leven. Zijn gezondheid was drie jaar lang uitstekend ... tot hij plots een epilepsieaanval kreeg, een teken dat zijn lichaam de nier aan het afstoten was. Hij moest opnieuw aan de dialyse. Toen heb ik mij kandidaat gesteld als levende donor.”

“Ik had bij mijn vrouw gezien dat je een normaal leven kunt leiden met één nier, dus ik wist wat me te wachten stond. Toch waren de operatie en het herstel veel zwaarder dan ik had gedacht. Stijn zat na twee dagen rechtop in zijn bed. Mijn lichaam moest zich volledig aanpassen aan het leven met één nier. In het begin raakte ik zelfs buiten adem door gewoon te babbelen. Maar elke dag ging het beter.”

“Omdat ik met één nier leef, leef ik bewust gezond. Ik luister naar mijn lichaam, ik forceer niets. Volgens de gemiddelden kan Stijn vijftien tot dertig jaar leven met de nieuwe nier. We gaan voor de dertig. Stijn zelf is nog te jong om het echt te beseffen. Het eerste jaar na een transplantatie is het meest kritieke, maar een afstoting kan altijd gebeuren. Dat weten wij maar al te goed. We zijn er continu mee bezig, maar aan Stijn en de buitenwereld willen we onze bezorgdheid niet tonen. We willen een normaal leven leiden. Daarom leven we vandaag en niet morgen. We stellen niets uit.”

Meer info en getuigenissen op

Over Leven Door Geven: www.oldg.be